

férfisírban a bolygatott váz mellett, a DK-i saroknál vas lándzsahegy feküdt, a csontok közül kisméretű bronz-fibula bukkant elő. A temetőrészlet a leletek alapján Kr. u. 3. századi lehet.

A főútszélesítés 76+100–200 km-szakaszánál szarmata településrészletet tártunk fel. A gödrök többsége méhkas alakú verem, szürke korongolt és kézzel formált szarmata kerámiával. A két ház közül 4 központi oszlopos. A területen több szétdúlt kemence maradványait is sikerült megfognunk. Legérdekesebb a 110. sz. szabadtéri kemence, amelynek a felépítménye is egészen jó állapotban maradt meg, valamint hamusgödör is csatlakozott hozzá. A kemence fenéktapasztása alatt szarmata kerámia fordult elő több rétegben.

Az átvezetés ÉK-i és az útcsatlakozás „B” ágának területén nyitott 2509 m²-es felületen szarmata-késő szarmata település intenzív részletét tártuk fel. Az 56 telepobjektum többsége árok, árokrészlet és gödör, továbbá néhány szabadtéri kemence és ház. Kiemelhető az objektumok közül a 260. sz. szabadtéri kemence, mely egy korábbi gödör kb. 50 cm vastag, döngölt agyagbetöltésére épült, a fenéktapasztása alá korongolt edénytöredékeket terítettek. Vékony agyagrétegekkel többször megújított padlószintet figyeltünk meg a 276. sz. házban. A ház ÉK-i sarkában egy viszonylag jó állapotban lévő kemencét tártunk fel, déli felében vasmérleg(?) töredékére bukkantunk. Központi oszlop támasztotta a 294. sz. szintén kemencés ház tetőszerkezetét, a ház fontos lelete egy áttört díszű bronz övcsat.

A lelőhelyrész északi részén tártuk fel a 31. sz. késő szarmata sírt: bolygatott női váz, a lábánál piros festett tálka, mindkét csuklóján bronz karperec, a medence környékén vas övcsat, a vállánál vasfibula.

Az *Árpád-kori* telepobjektumok közül kiemelendő a 73. sz. ház. A szokványos ház padlóját többször megújították. Leletei fazéktöredékek, cserépbogrács-töredékek, S-végű bronz hajkarika és egy áttört, késő avar bronz övveret voltak.

A leletanyag a ceglédi Kossuth Múzeumba került.

Munkatársak: Ecsedy István, Kovács Ágnes.

RAJNA ANDRÁS

102. Celldömölk, Vulkánfürdő

(Vas megye) Ő, Á

2005. június 6–24. között elvégeztük a megelőző feltárást a létesítendő fürdő építésének II. ütemét érintő területen. A jelenlegi kutatás alapját a 2004-ben elvégzett archeomágneses felmérés képezte, kutatóárkok és szelvények segítségével vizsgáltuk a megjelölt anomáliákat, ugyanakkor a teljes terület feltárására nem volt lehetőségünk. Közel 326 m² felületet vizsgáltunk.

A lelőhely jelentőségét az az *Árpád-kori* (11–12. sz.) település adja, melynek központi része a 2003-ban folytatott ásatás során került napvilágra. Az idei év eredménye, hogy nagy valószínűséggel meghatározhatóvá vált a középkori falu hozzávetőleges kiterjedése, legalábbis

DDNy-i irányban. Kiemelkedő a két, földbe mélyített járószintű épület, melyek feltehetően műhelyek, az előzőekben ismertté váltakhoz hasonló szerkezeti megoldásuk és méretük alapján. D–É tájolásúak, a hosszanti középtengely két végében helyezkedett el a tetőszerkezetet tartó 1-1 oszlophely, illetve az ÉNy-i saroknál figyelhető meg egy feltűnően szabályos négyzet alakú lemélyedés. Mindkét esetben a DK-i sarokban találtuk meg a kemencét, sajnos eléggé bolygatott állapotban. Leletanyagukat elsősorban a korszakra jellemző kerámiatöredékek jelentik, de kevés állatcsont is előkerült, valamint az egyik házból egy vaskés töredéke. A korszak településeire jellemző módon esetünkben is annak szélét kemencék, illetve kemencebokrok csoportja jelzi. Összesen három kemencét sikerült megfognunk, a hozzájuk tartozó hamusgödörrel, közülük kettő nagyjából egy időben lehetett használatban, a harmadik korábbra tehető. Egy másik kemence érdekessége abban rejlik, hogy összefüggően maradt gödörfalának átégett tapasztása (a beomlott boltozat betöltésben jelentkezett), valamint a keményre kiégett sütőfelület. Mindegyik kemencénél megtaláltuk a szájrészt lezáró nagyobb méretű szögletes köveket.

Réteggövető módszerrel őskori pattintott kőeszközökre bukkantunk, ugyanakkor ezek részletesebb vizsgálatára nem kerülhetett sor.

POLGÁR PÉTER

103. Csabacsúd határa

(Békés megye) Ő, Szk, Á, Kk

2005 áprilisában, szeptember–október folyamán terepbejárást végeztünk az M44 autótűt Békés megyei szakaszán.

Nagy-dűlő: A településtől DNy-ra mintegy 700 m-re, az ezen a szakaszon igen markáns, széles Kondoros-völgy egy éles Ny-i irányú kanyarulatának belső oldalán, a falutól DNy felé haladó dűlőúttól K-re van a 350×100 m kiterjedésű 13. számú lelőhely. Terepbejárássunk során a topográfiai terepbejárások eredményeivel megegyezően a lelőhely nagyságához képest kevés szkíta kori és *Árpád-kori* edénytöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely alacsony intenzitású.

Nagyráta-dűlő II.: Az előző lelőhelytől közvetlenül K-re, a Kondoros-völgy egy éles kanyarulatának külső ívén van a 600 m hosszú és 100 m széles 14. számú lelőhely. Terepbejárássunk során – összhangban a topográfiai terepbejárások eredményeivel – a nagy kiterjedés ellenére csekély számban találtunk késő középkori és őskori edénytöredéket. Mindkét korszakban alacsony intenzitású település állhatott a területen.

GYUCHA ATTILA

104. Csanádpalota határa

(Csongrád megye) U, B, Sza, A, Á, Kk

Az M43 autópálya Makó-országhatár szakasz tervezett nyomvonalának régészeti terepbejárása során a település határában az alábbi lelőhelyeket regisztráltuk.